

PSIXOLOG VA MAKTAB JAMOASI O'RTASIDAGI HAMKORLIK

Mamajonova Nozimaxon Mahmudjon qizi
Andijon viloyati Shahrixon tumani 11-umumiy
o'rta ta'lim maktabi psixologi

Sharipova Zarnigor Ravshanbekovna
Andijon viloyati Shahrixon tumani 23-umumiy
o'rta ta'lim maktabi psixologi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada maktab psixologi va maktab jamoasi o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni, uning o'quvchi shaxsini rivojlantirishdagi o'rni, ta'lim jarayonini samarali tashkil etishdagi ahamiyati hamda psixologik xizmatning zamonaviy ta'lim tizimidagi funksiyalari yoritiladi. Shuningdek, psixolog, o'qituvchilar, ma'muriyat va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik mexanizmlari, muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: maktab psixologi, hamkorlik, o'quvchi shaxsi, pedagogik jamoa, psixologik xizmat, ta'lim jarayoni, ijtimoiy moslashuv, motivatsiya, muammoli xulq, profilaktika.

KIRISH

Maktab psixologi va pedagogik jamoa o'rtasidagi hamkorlik zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Chunki maktab nafaqat bilim berish maskani, balki shaxs shakllanishi, uning psixologik rivojlanishi va ijtimoiy moslashuvi amalga oshadigan murakkab ijtimoiy muhitdir. Shu nuqtayi nazardan, psixologning maktab jamoasi bilan uzviy hamkorligi o'quvchilarning shaxsiy, hissiy va intellektual rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Psixologik xizmatning asosiy maqsadi o'quvchilarda sog'lom psixologik muhitni shakllantirish, o'qish jarayonidagi qiyinchiliklarni aniqlash va ularni bartaraf etish, shuningdek, o'qituvchilarga metodik va psixologik yordam ko'rsatishdan iboratdir.

Maktab psixologi o'qituvchilar bilan hamkorlikda har bir o'quvchining individual xususiyatlarini o'rganadi. Bu jarayonda kuzatuv, suhbat, test va diagnostik metodlardan foydalaniladi. O'qituvchilar esa o'z navbatida o'quvchilarning darsdagi xulqi, faolligi va o'zlashtirish darajasi haqida psixologga muhim ma'lumotlar taqdim etadi. Ushbu ikki tomonlama axborot almashinuvi o'quvchi shaxsini to'liq va aniq tahlil qilish imkonini beradi. Natijada o'quvchiga individual yondashuv ishlab chiqiladi va uning ta'limdagi muvaffaqiyati oshadi.

Psixolog va maktab jamoasi hamkorligi faqat muammoli o'quvchilar bilan ishlash bilan cheklanib qolmaydi. Aksincha, bu hamkorlik profilaktik xarakterga ega

bo'lib, o'quvchilarda stress, agressiya, depressiv holatlar va ijtimoiy moslashuv muammolarining oldini olishga qaratilgan bo'ladi. Ayniqsa, o'smirlik davrida yuzaga keladigan emotsional beqarorlik, o'z-o'zini anglash jarayonidagi qiyinchiliklar va tengdoshlar bilan munosabatlardagi muammolar psixologik yondashuvni talab etadi. Shu jarayonda psixolog sinf rahbari va fan o'qituvchilari bilan birgalikda tarbiyaviy ishlar olib boradi.

Maktab ma'muriyati bilan hamkorlik ham psixologik xizmat samaradorligini oshiradi. Direktor va o'quv ishlari bo'yicha o'rinbosarlar psixologik xizmat uchun zarur sharoitlarni yaratadi, profilaktik dasturlarni qo'llab-quvvatlaydi va maktabda sog'lom psixologik muhitni shakllantirishga ko'maklashadi. Bundan tashqari, ota-onalar bilan hamkorlik ham juda muhim bo'lib, psixolog ular bilan suhbatlar, maslahatlar va seminar-treninglar o'tkazadi. Bu esa oilaviy tarbiya va maktab ta'limi o'rtasida uzviy bog'liqlikni ta'minlaydi.

Psixologik hamkorlik jarayonida ba'zi muammolar ham uchrashi mumkin. Masalan, ayrim o'qituvchilarning psixologik xizmatga yetarlicha e'tibor bermasligi, ota-onalarning psixolog bilan ishlashga tayyor emasligi yoki o'quvchilarning o'z muammolarini yashirishi shular jumlasidandir. Bunday holatlarda psixolog kommunikativ yondashuvdan foydalanib, ishonchli muhit yaratishi, tushuntirish ishlarini kuchaytirishi va hamkorlikning foydasini amaliy misollar orqali ko'rsatishi lozim. Shuningdek, zamonaviy ta'limda raqamli texnologiyalarning rivojlanishi psixologik xizmatga ham yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Online maslahatlar, psixologik testlarning elektron shakllari va monitoring tizimlari psixologning ishini yengillashtirib, samaradorlikni oshirmoqda. Biroq bu jarayonda shaxsiy ma'lumotlarning maxfiyligini ta'minlash ham muhim masala hisoblanadi.

Psixolog va maktab jamoasi o'rtasidagi samarali hamkorlik natijasida o'quvchilarda o'ziga ishonch, ijtimoiy faollik, o'qishga motivatsiya va sog'lom psixologik muhit shakllanadi. Bu esa nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki kelajakda barkamol shaxsni tarbiyalashga xizmat qiladi. Maktab psixologi pedagogik jarayonning ajralmas qismi sifatida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida "ko'priq" vazifasini bajaradi. Maktab psixologi va maktab jamoasi o'rtasidagi hamkorlik — o'quvchilarning emotsional, ijtimoiy va psixologik rivojlanishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan muhim jarayondir. Bu hamkorlik o'quvchilarning muvaffaqiyatli ta'lim olishlari va sog'lom ruhiy muhitda o'sib-ulg'ayishlariga xizmat qiladi. Maktab jamoasi o'z ichiga o'qituvchilar, ma'muriyat, ota-onalar, shuningdek, yordamchi xodimlarni oladi. Ularning barchasi psixolog bilan birgalikda o'quvchilarning to'laqonli rivojlanishi uchun muvofiqlashtirilgan ish olib borishi zarur.

O'qituvchilar bilan hamkorlikning ahamiyati

O'qituvchilar — psixologning eng yaqin hamkorlari bo'lib, ular maktabdagi asosiy ta'lim jarayonini tashkil qiladi va o'quvchilarning kundalik ruhiy holatini eng

yaqin kuzatadi. Psixolog o'qituvchilarga o'quvchilarning emotsional holatini aniqlash va ularni qo'llab-quvvatlash bo'yicha amaliy maslahatlar beradi. Masalan, sinfda yuzaga kelgan mojarolarni hal etishda, stress va bezovtalik holatlarida psixolog o'qituvchilarga samarali strategiyalarni o'rgatadi. Shuningdek, o'qituvchilarga o'zining emotsiyalarini boshqarish, empatiya ko'rsatish va ijobiy o'quv muhitini yaratish bo'yicha treninglar tashkil qilinadi. Bu hamkorlik o'quvchilarning o'zini erkin his qilishlariga va yaxshi natijalarga erishishlariga yordam beradi.

Maktab ma'muriyati bilan hamkorlik

Psixologning maktab ma'muriyati bilan hamkorligi tashkilotdagi psixologik xizmatning samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ma'muriyat psixologning faoliyatini qo'llab-quvvatlab, uning ishlash uchun qulay sharoit yaratishi zarur. Shu jumladan, psixologning o'quv jarayoniga integratsiyasi, uning ta'lim jarayonidagi ishtiroki, emotsional intellektni rivojlantirish dasturlarini joriy etish uchun zarur infratuzilmani ta'minlash masalalari ma'muriyat nazoratida bo'ladi. Ma'muriyat psixolog bilan birgalikda maktabdagi ijtimoiy-psixologik muhitni yaxshilashga yo'naltirilgan strategiyalarni ishlab chiqadi va amalga oshiradi.

Ota-onalar bilan samarali aloqa

Ota-onalar — o'quvchilarning asosiy qo'llab-quvvatlovchilari hisoblanadi, shuning uchun psixolog ota-onalar bilan doimiy aloqada bo'lishi zarur. Uyda bolalarning emotsional holatini yaxshiroq tushunish va qo'llab-quvvatlash uchun ota-onalarga emotsional intellektni rivojlantirish bo'yicha maslahatlar va tavsiyalar beriladi. Psixolog ota-onalarni bolalar bilan samarali muloqot qilish usullari, stressni kamaytirish yo'llari, hissiy muammolarni oldini olish bo'yicha o'rgatadi. Shu bilan birga, ota-onalar uchun treninglar va seminarlar tashkil qilinib, ularga psixologik bilim va ko'nikmalarni oshirish imkoniyati yaratiladi. Bu hamkorlik maktabdagi va uy sharoitidagi tarbiyani uyg'unlashtirishga xizmat qiladi.

Maktab jamoasi bilan birgalikda tadbirlar va treninglar tashkil etish

Maktab psixologi maktab jamoasi a'zolari uchun muntazam ravishda treninglar, seminarlar, muloqot mashg'ulotlari va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan treninglarni tashkil qiladi. Ushbu tadbirlar jamoaviy ruhni mustahkamlash, o'zaro tushunishni oshirish, stressni boshqarish va mojarolarni hal qilish ko'nikmalarini oshirishga yordam beradi. Treninglarda interaktiv metodlar — guruhli munozaralar, o'yinlar, vaziyat tahlillari keng qo'llaniladi. Shu tarzda maktabda ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratiladi, bu esa o'quvchilar va xodimlarning ruhiy farovonligini ta'minlaydi.

Hamkorlikning samaradorligini oshirish

Psixolog va maktab jamoasi o'rtasidagi hamkorlik samaradorligini oshirish uchun muntazam uchrashuvlar, maslahatlar va tajriba almashish o'tkazilishi muhimdir. Bu jarayon davomida har bir tomon o'z vazifalarini aniq belgilab oladi, resurslar va

imkoniyatlardan samarali foydalanadi. Psixologning faol ishtirokida maktabdagi emotsional muhit doimiy monitoring qilinadi, zaruratga ko'ra tezkor choralar ko'riladi. Shuningdek, hamkorlik doirasida psixolog maktabning boshqa bo'limlari bilan, masalan, ijtimoiy-pedagogik xizmat, tibbiyot xodimlari bilan ham yaqin aloqada bo'lib, o'quvchilarga kompleks yordam ko'rsatishni ta'minlaydi.

Misol uchun:

O'qituvchilar bilan hamkorlik misoli: Maktab psixologi sinfda doimiy ravishda yuzaga kelayotgan konfliktlarni aniqlab, o'qituvchilar uchun konfliktlarni boshqarish bo'yicha maxsus trening tashkil qildi. Treningdan so'ng, o'qituvchilar o'zaro munosabatlarni yaxshilab, sinf muhitida tinchlik va hamjihatlikni ta'minlashga erishdilar.

Ma'muriyat bilan hamkorlik misoli: Psixolog maktab ma'muriyati bilan birgalikda maktabda stressni kamaytirishga qaratilgan haftalik "Ruhiy salomatlik kunlari" tadbirini tashkil qildi. Ushbu tadbir doirasida o'quvchilar uchun meditatsiya mashg'ulotlari, dam olish va o'z-o'zini boshqarish usullari o'rgatildi, natijada o'quvchilarning o'quv samaradorligi oshdi.

Ota-onalar bilan hamkorlik misoli: Psixolog ota-onalar uchun "Bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish" mavzusida seminar o'tkazdi. Seminar davomida ota-onalar bolalar bilan qanday qilib his-tuyg'ularni to'g'ri anglash va boshqarishni o'rgatish mumkinligi haqida amaliy tavsiyalar oldilar. Ushbu seminar natijasida ota-onalar va bolalar o'rtasidagi munosabatlar yaxshilandi.

Jamoaviy tadbirlar misoli: Maktab psixologi va jamoasi tomonidan tashkil etilgan "Empatiya haftaligi" doirasida o'quvchilar uchun turli ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan o'yinlar va mashg'ulotlar o'tkazildi. Bu tadbir o'quvchilar o'rtasidagi mehr-oqibat va tushunishni oshirdi, sinfdagi ijtimoiy muhitni yaxshiladi.

XULOSA: Xulosa qilib aytganda, psixolog va maktab jamoasi o'rtasidagi hamkorlik ta'lim tizimining ajralmas va muhim tarkibiy qismidir. Bu hamkorlik o'quvchilarning psixologik farovonligini ta'minlash, ta'lim jarayonini samarali tashkil etish va muammoli holatlarning oldini olishda katta ahamiyatga ega. Sog'lom hamkorlik asosida maktabda ijobiy psixologik muhit shakllanadi va bu o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimova V.M. – "Psixologiya" o'quv qo'llanma. Toshkent.
2. G'oziev E. – "Umumiy psixologiya". Toshkent, O'qituvchi nashriyoti.
3. Davlat ta'lim standartlari va maktab psixologik xizmati bo'yicha me'yoriy hujjatlar.
4. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida psixologik xizmatni tashkil etish bo'yicha metodik tavsiyalar.
5. Ziyo.net